

Właścicielem notesu jest:

Imię:

Nazwisko:

Wiek:

Kolor oczu:

Znak zodiaku:

Ulubiony miesiąc:

Ulubiona potrawa:

Moje miejsce na ziemi:

Czym jest Instytut Polonika? To państwowa instytucja kultury, która zajmuje się odnajdywaniem, ochroną i opowiadaniem o polskich skarbach na całym świecie. Wśród nas są nie tylko eksperci od ochrony i konserwacji, ale także naukowcy. Jesteśmy też po to, żeby opowiedzieć Ci o naszej pracy i wszystkich niezwykłych polonikach.

Czym są polonika? Polskie zabytki można oglądać na całym świecie, bo Polacy mieszkali, pracowali i tworzyli w wielu miejscach. Pozostawili tam po sobie mnóstwo ciekawych budowli, obrazów, rzeźb, dokumentów, pamiątek. To są właśnie polonika.

Co to jest zabytek? To dzieło człowieka. Stara i cenna rzecz lub budowla. Cenna nie tylko dlatego, że dużo kosztuje, ale także ze względu na to, że jest niezwykła, wyjątkowa, że dzięki niej możemy się wiele dowiedzieć o minionych czasach. To pamiątka przeszłości, którą chronimy, aby kolejne pokolenia ją zobaczyły i poznały. Coś, co widzieli Twoi dziadkowie, rodzice, co dzisiaj podziwiasz Ty.

Ciekawi Cię więcej?

polonika.pl

baza.polonika.pl

This notebook belongs to:

Name:

Surname:

Age:

Eye colour:

Zodiac sign:

Favourite month:

Favourite dish:

My place on Earth:

Who are we? We are the Polonika Institute, a state institution with a mission to discover, protect and share Polish treasures from all around the world. We work with experts in preservation, conservation and research. We'd love to tell you about our work and the amazing Polonica you might find.

What is a Polonicum? All over the world, you can find traces of Polish culture. That's because Poles have lived and worked in many places, leaving behind amazing things such as buildings, paintings, sculptures, documents and mementoes. A Polonicum is a word that covers all these fascinating bits of history.

What is a cultural relic? It's something special that people made a long time ago. It could be an ancient building, a sculpture or even a really old letter. These relics are so important that you can't put a price on them. They help us learn about the past and what was important to people back then. We look after these relics so that future generations, like you, can enjoy them too. Your parents and grandparents might have seen the very same relics you're looking at now!

Want to learn more?

Visit:

polonika.pl

baza.polonika.pl

Polonik to tak jakby ślad po Polkach i Polakach, którzy możesz znaleźć w różnych miejscach na całym świecie. To dlatego, że mieszkali oni w różnych krajach, pracowali tam i tworzyli rzeczy jak np. domy, obrazy czy dokumenty.

Zabytek to najczęściej coś bardzo starego i ważnego, co ktoś kiedyś zrobił. Może to być stary budynek, rzeźba albo nawet bardzo stary list. Są tak cenne, że czasem nawet nie można za nie zapłacić! Dzięki zabytkom możemy się dowiedzieć, jak żyli ludzie dawno temu i co było dla nich ważne. Chrońmy zabytki, żeby w przyszłości inni, tacy jak Ty, mogli je zobaczyć i się z nich uczyć.

Czy wiesz, gdzie jest zagranica? To miejsce, które jest poza krajem, w którym mieszkasz. Jeśli mieszkasz w Polsce, to każde inne państwo – jak Niemcy, Włochy czy Francja – to zagranica. Kiedy stoisz w swoim pokoju, kuchnia albo salon to już jest „zagranica”! To co, pora wyjechać za granicę do kuchni po coś pysznego na dalszą lekturę?

Polonica are like traces left by Polish people that can be found all around the world. This is because they lived in different countries, worked there and created things like houses, paintings and documents.

A relic is usually something very old and important that someone once made. It could be an ancient building, a sculpture or even an old letter. Relics are so valuable that you sometimes can't even buy them! They show us how people lived a long time ago and what mattered to them. We protect relics so that, in the future, others like you can see them and learn from them.

Do you know what a foreign country is? It's a place outside the country you live in. If you live in Poland, any other country, like Germany, Italy or France, is a foreign country. When you're standing in your room, the kitchen or the living room is already a 'foreign country'! Is it time to go on a trip to the kitchen for something tasty to eat as you read on?

Jeśli kiedyś zechcesz wybrać się w podróż do Manchesteru w Anglii, to masz wiele sposobów, żeby tam dotrzeć! Wyobraź sobie, że z Warszawy samochodem zajęłoby Ci to całe 21 godzin, a samolotem tylko 2 godzinki. A jeśli chciałbyś iść pieszo, to musiałbyś maszerować aż 362 godziny! Jeśli wolisz pedałować, to rowerem dojedziesz tam w 94 godziny, czyli będziesz tam już za cztery dni, tylko nie mógłbyś się nigdzie zatrzymać, żeby dojechać tak szybko. Może być trochę ciężko, prawda? Zawsze możesz wyruszyć w tę podróż z nami, w swojej wyobraźni, wystarczy, że odwrócisz stronę – ile Ci to zajmie? Ale zanim to zrobisz spójrz na mapę. Poproś kogoś dorosłego, aby pomógł Ci policzyć, ile zajęłoby Wam podróż do Manchesteru z miejsca, gdzie mieszkasz.

If you ever decide to visit Manchester, England, there are lots of ways to get there! Imagine it would take as long as 21 hours to drive there from Warsaw, but only two hours by plane. And if you wanted to walk, it would take a whopping 362 hours! Prefer cycling? A bike ride would take about 94 hours, so you'd get there in just four days, but only if you didn't stop anywhere along the way. That would be pretty tough, wouldn't it?

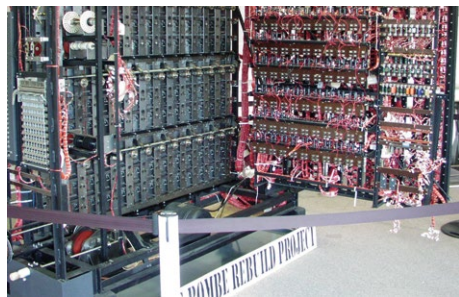
But don't worry. You can always join us on this journey in your imagination. Just turn the page. How long will that take you? Before you do, though, have a look at a map. Ask an adult to help you figure out how long it would take you to get to Manchester from where you live.

Wiesz co? Manchester to naprawdę niesamowite miasto! To tam zaczęła się wielka przygoda, która zmieniła świat – rewolucja przemysłowa. Manchester był pierwszym miastem, w którym tak na serio zaczęto używać maszyn do pracy. A Ty masz w domu jakieś maszyny, które sprawiają, że żyje Ci się wygodniej? Wspólnie z bliskimi wyszukaj ich jak najwięcej.

Wróćmy do Manchesteru. Tam jeszcze wcześniej, bo w 1761 roku, wykopano pierwszy działający kanał, żeby łatwiej transportować rzeczy, a w 1830 roku zbudowano pierwszą na świecie linię kolejową, dzięki której pociągi mogły jeździć z miejsca na miejsce.

A czy słyszałeś o **Alanie Turingu**? To on wymyślał i programował pierwsze komputery – właśnie w Manchesterze.

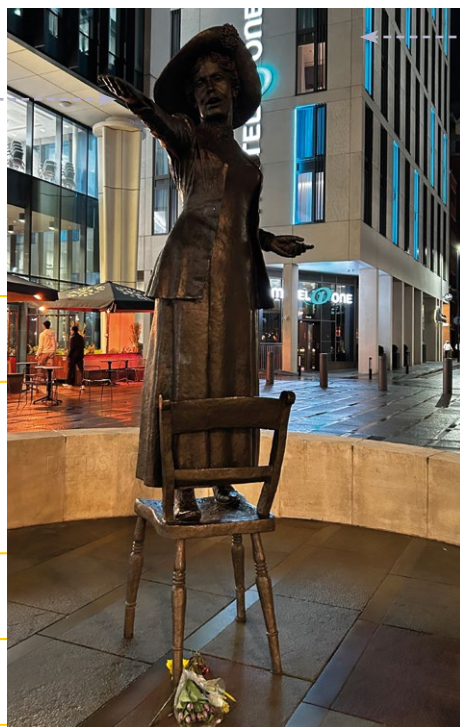

You know what? Manchester is a truly amazing city! It's where an incredible adventure that changed the world began: the Industrial Revolution. Manchester was the first city where machines were used on a large scale to do work. Do you have any machines at home that make your life easier? See how many you can find with your family and friends.

Now, back to Manchester. Even earlier, in 1761, the first working canal was dug there to make transporting things easier. Then, in 1830, the world's first railway was built, allowing trains to travel from place to place.

And have you heard of **Alan Turing**? He was the one who invented and programmed the first computers. Right there in Manchester!

Jest tam też wyjątkowy pomnik pewnej ważnej pani – **Emmeline Pankhurst**. Była ona przywódczynią sufrażystek, czyli bardzo odważnych kobiet walczących o to, żeby wszystkie kobiety mogły głosować, czyli wybierać osoby, które będą w ich imieniu decydować o tym, co wolno robić, a czego nie, i jak mamy się zachowywać. W tamtych czasach nie mogły tego robić. To tak, jakby koleżanki i koledzy w Twojej klasie nagle przestali w ogóle Cię słuchać i kazali Ci robić to, co oni chcą. Nie byłoby to zbyt przyjemne, prawda? Ta dzielna pani Emmeline pochodziła z Manchesteru i tam właśnie starała się o to, aby kobiety miały takie same prawa jak mężczyźni. Chociaż dzisiaj trudno nam to zrozumieć, to jeszcze 100 lat temu wiele osób uważało, że to, co mówią kobiety, jest mniej ważne niż to, co mówią mężczyźni. Czy nie sądzisz, że było to naprawdę głupie i niedobre? Nawet w trudnych czasach I wojny światowej pani Emmeline pomagała kobietom dostać pracę i walczyła, aby dzieci nie musiały ciężko pracować. Była bardzo dzielną osobą!

There's also a special statue of an important woman there, **Emmeline Pankhurst**. She was the leader of the suffragettes, a group of very brave women who fought for all women to have the right to vote, which means choosing the people who make decisions about what people are allowed to do and how they should behave. Imagine if your classmates suddenly stopped listening to you and just told you what to do. That wouldn't be very nice, would it?

Well, this brave woman, Emmeline, was from Manchester, and she worked hard to make sure women had the same rights as men. Although it's hard to believe now, even 100 years ago, many people thought that what women said was less important than what men said. Don't you think that was really unfair and wrong? Even during the tough times of World War One, Emmeline helped women find jobs and fought to make sure children didn't have to work hard. She was a truly brave person!

A teraz ciekawostka – wśród sufrażystek były też Polki! **Narcyza Żmichowska** była pisarką, a **Eleonora Ziemięcka** pierwszą polską filozofką. Jeszcze inna pani, **Bibiana Moraczewska**, też pisała i robiła wszystko, co mogła, żeby Polska była wolna.

And here's an interesting fact: there were Polish women among the suffragettes, too! **Narcyza Żmichowska** was a writer, and **Eleonora Ziemięcka** was the first Polish female philosopher. Another woman, **Bibiana Moraczewska**, was also a writer and did everything she could to help make Poland free.

Każde miasto ma swój własny znak, który nazywamy herbem. Manchester wybrał sobie bardzo pracowitego owada – pszczołkę. Dlaczego? Ponieważ dawno temu, w 1842 roku, ludzie pracujący w manchesterskich fabrykach przędzenia bawełny byli tak zajęci i pracowali tak ciężko jak pszczołki w ulu. Pszczołka w herbie Manchesteru przypomina nam, jak ważna jest ciężka praca dla dobra wszystkich.

Every city has its own symbol called a coat of arms. Manchester chose a very hardworking insect, the bee. Why? Because a long time ago, in 1842, the people working in Manchester's cotton mills were as busy as bees in a hive. The bee on Manchester's coat of arms reminds us how important hard work is for the good of everyone.

A widziałeś kiedyś pszczołki wychodzące z ula? Tak samo wyglądali ludzie w Manchesterze, gdy kończyli pracę. Wizerunki pszczoł możesz spotkać na budynkach, mozaikach, a nawet zegarach w Manchesterze. Teraz ta pszczołka jest też znakiem, który pomaga pamiętać o bardzo smutnym dniu, kiedy to podczas koncertu doszło do wybuchu i wiele osób zostało rannych, a 22 osoby nie przeżyły.

Have you ever seen bees coming out of a hive? That's what the people in Manchester looked like when they finished work. You can find images of bees on buildings, mosaics and even clocks in Manchester. Today, the bee also symbolises a moment of unity and strength after a very sad day when an explosion happened at a concert, injuring many people and taking the lives of 22.

Co to jest herb? To taki specjalny rysunek, który ma każde miasto, czasami jest na flagie albo pieczęci. Herby były kiedyś jak awatar w grze – mówiły, kim jesteś i skąd pochodzisz. Wiesz, że herby mogą być różne i czasem nawet trochę wyglądają jak obrazy z tajnymi znakami?

What's a coat of arms? It's a special design that every city has, sometimes on its flag or seal. Coats of arms were like avatars in a game. They showed who you were and where you came from. Did you know that coats of arms can be different and sometimes look like paintings with secret signs?

Ludzie z Polski często wybierają się w długie podróże i czasem zaczynają żyć w nowych miejscach, np. w Wielkiej Brytanii. Różne są powody tych podróży. Niektórzy szukają nowej pracy, inni muszą wyjechać, bo w ich własnym kraju dzieją się ważne i trudne sprawy, o których dorośli czasem rozmawiają w wiadomościach.

Dawno temu, kiedy twoi pradziadkowie byli młodzi, wielu Polaków musiało opuścić Polskę podczas wielkiej wojny, bo nie było tam dla nich bezpiecznie i nie mogli wrócić do swoich domów. Później, kiedy w Polsce były inne trudności, zwane komunizmem, więcej Polaków znalazło nowy dom w Anglii, żeby żyć lepiej i bez obaw.

Dziś w Wielkiej Brytanii jest dużo osób z Polski, i choć mieszkają daleko od miejsca, gdzie się urodzili, nadal pamiętają o swoim kraju, uczą swoje dzieci polskich piosenek i opowiadają im historie z Polski.

People from Poland often go on long journeys and sometimes start living in new places, like the United Kingdom. There are many reasons for these journeys. Some people are looking for a new job, while others have to leave because of important and difficult things that adults sometimes talk about on the news, happening in their own country.

A long time ago, when your great-grandparents were young, many Poles had to leave Poland during a great war because it wasn't safe for them to stay, and they couldn't return to their homes. Later, when there were more problems in Poland, called communism, other Poles came to England to live a better and safer life.

Today, many people from Poland live in the United Kingdom, and even though they are far from where they were born, they still remember their country, teach their children Polish songs and tell them stories from Poland.

Na cmentarzu Południowym w Manchesterze znajduje się mnóstwo starych grobów i pomników. To największy cmentarz w całej Anglii! Wyobraź sobie, że jest starszy niż wiele budynków, które znasz, bo powstał w 1879 roku. Zaprojektowały go dwie osoby, które bardzo dobrze wiedziały, jak to zrobić – pan architekt Henry i pan **geodeta** James.

GEODETA to osoba, która zajmuje się mierzaniem ziemi, tak abyśmy wiedzieli, gdzie zbudować drogę, żeby nie przebiegała tam, gdzie stoi czyjś dom, lub sprawdza, gdzie będzie najlepsze miejsce na cmentarz. Używa do tego miarek, ale znacznie dłuższych niż te, którymi mierzysz wzrost, i specjalnych narzędzi. Możesz zapytać swoich bliskich, czy mają w domu miarkę, pewnie nie będzie tak długa jak ta, której używa geodeta, ale zobaczysz, ile możesz nią zmierzyć.

W tym miejscu są groby ważnych osób z Polski, na przykład pani **Marii Pawlikowskiej-Jasnorzevskiej**, która pisała piękne wiersze i opowieści. Urodziła się dawno temu, a zmarła w 1945 roku, kiedy toczyła się wielka wojna zwana II wojną światową. Musiała opuścić Polskę i wyjechać najpierw do Francji, a potem do Anglii z mężem, który był pilotem. Pomagała innym Polakom w Anglii, zbierała dla nich informacje i pisała o różnych wydarzeniach, aby każdy mógł czuć się trochę pewniej, wiedząc, co się dzieje.

There are many old graves and monuments at Southern Cemetery in Manchester. It's the largest cemetery in England! Imagine, it's older than many buildings you know, as it was built in 1879. It was designed by two experts, Henry, an architect, and James, a **surveyor**.

A SURVEYOR is a person who measures land to figure out where to build things like roads, so they don't accidentally go through someone's house, or to decide where the best place for a cemetery is. A surveyor uses long measuring tapes, much longer than the ones you use to measure your height, and special tools to do this. You can ask your family and friends if they have a measuring tape at home. It probably won't be as long as the one a surveyor uses, but you'll see how much you can measure with it!

Important people from Poland are buried there, like **Maria Pawlikowska-Jasnorzevska**, who wrote beautiful poems and stories. She was born a long time ago and died in 1945, during a great war called World War Two. She had to leave Poland and went first to France and then to England with her husband, who was a pilot. She helped other Poles in England, gathered information for them and wrote about different events, helping everyone feel a little more secure by knowing what was going on.

Jest tam także miejsce pamięci dla pani **Stanisławy Demetraki-Paleolog**, która była bardzo dzielną kobietą. W czasach, kiedy nie było jeszcze telewizji ani Internetu, a Polską władali zaborcy – władcy obcych krajów, którzy nie pozwalali Polakom robić tego, na co mają ochotę – walczyła o granice Polski, a później, kiedy Polska była już wolna, kierowała pierwszą Policją Kobiecą i zajmowała się jej organizowaniem. Nazywano ją różnymi pseudonimami, czyli takimi imionami, których używamy, gdy nie chcemy, aby ktoś wiedział, jak się nazywamy – takimi jak „Zofia” czy „Łucka”. Była bardzo ważna dla Polski, bo pomagała ludziom i dbała o sprawiedliwość.

Można też znaleźć groby Polaków na cmentarzu św. Józefa w Moston. Wielu z nich to bohaterowie, którzy walczyli o wolną Polskę, ale po II wojnie światowej musieli zostać w Anglii. Moston to też część Manchesteru, więc jeśli kiedyś tam będziesz, możesz je odwiedzić i zobaczyć, jak pamiętamy o ludziach, którzy zrobili dużo dobrego dla innych.

There is also a memorial to **Stanisława Demetraki-Paleolog**, who was a very brave woman. At a time when there was no television or the Internet, and Poland was under the control of foreign countries that didn't allow Poles to do what they wanted, she fought for Poland's freedom. Later, when Poland became free, she was in charge of the first Women's Police Force and organised it. She used different pseudonyms, which are names people use when they don't want others to know their real name, like 'Zofia' and 'Łucka'. She was very important to Poland because she helped people and cared about justice.

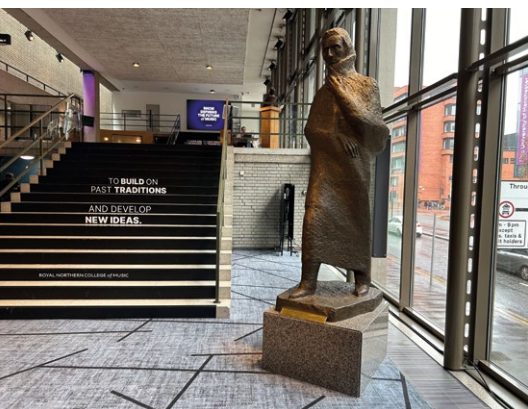
Poles are also buried at St Joseph's Cemetery at Moston. Many of them are heroes who fought for the freedom of Poland but had to stay in England after World War Two. Moston is a part of Manchester, so if you're ever there, you can visit the graves and see how we remember people who did a lot of good for others.

Ty też możesz pomóc dbać o groby i w ten sposób podziękować ludziom, którzy walczyli o to, abyśmy mogli żyć bezpiecznie. Czego będziesz potrzebować? Na pewno dużo zapału. Nie zapomnij też odpowiednio się ubrać, na ręce koniecznie włóż rękawiczki, żeby się nie pobrudzić ani nie skaleczyć. Najlepiej takie specjalne, które nazywamy ogrodniczymi, szkoda byłoby tych, których używasz w zimie. Ubierz się tak, aby nie było Ci zbyt ciepło ani zbyt zimno, ale lepiej nie zakładaj sandałów czy swoich ulubionych butów, mogą się pobrudzić. Dobrze też mieć zakryte nogi i ręce, wtedy będziesz chroniony przed gałązkami, które mogą Cię zadrapać, i komarami albo kleszczami, które mogą chcieć Cię ugryźć. Na głowie czapka – będzie Cię chronić przed zimnem i przed słońcem. Zapytaj rodziców, czy nie byłoby dobrym pomysłem posmarować się odpowiednim dla dzieci kremem, który będzie Cię chronił przed słońcem albo przed ukąszeniami. Pamiętaj jednak, że takie środki mogą dać Ci tylko Twoi opiekunowie i to oni wiedzą, czy są Ci potrzebne i czy możesz bezpiecznie je stosować. Przyda Ci się też sprzęt – nieduże grabie, żebyś mógł sprzątnąć liście i małe gałązki, oraz jakieś wiaderko czy worek, żeby wynieść to, co zgrabisz i sprzątniesz. Pamiętaj tylko, żeby niczego z cmentarza nie wynosić! To przecież mogą być rodzinne pamiątki, a czasem cenne zabytki. Nie można ich niszczyć ani zabierać.

You, too, can help take care of the graves and, in doing so, thank the people who fought so we can live in safety. What will you need? Lots of enthusiasm, for sure! Don't forget to dress properly. Make sure to wear gloves so you don't get dirty or hurt yourself. Gardening gloves are best, as it would be a waste to use your winter gloves. Dress in clothes that aren't too warm or too cold. Avoid sandals or your favourite shoes because they might get dirty. It's also a good idea to cover your arms and legs to protect yourself from twigs that might scratch you and mosquitoes and ticks that could bite. A hat is also important as it will protect you from both the cold and the sun. Ask your parents if it's a good idea to use a cream suitable for children to protect you from the sun or from bites. But remember, only those looking after you can give you these products, and they'll know if you need them and can use them safely. You'll also need some equipment, like a small rake to clear leaves and twigs, and a bucket or bag to carry away what you've cleaned up. Just remember, don't take anything from the cemeteries! Some things there may be family heirlooms or even valuable relics. They cannot be damaged or taken away.

Fryderyk Chopin był mężczyzną, który potrafił pisać i grać piękną muzykę. Urodził się dawno temu, prawie jak w bajce, w małej miejscowości o nazwie Żelazowa Wola w Polsce, a później mieszkał i tworzył swoje dzieła w wielkim mieście – Paryżu. Ludzie nazywali go „poetą fortepianu” – to znaczy, że potrafił na pianinie grać tak pięknie, jakby opowiadał cudowne historie lub pisał wiersze.

W Manchesterze jest szkoła wyższa, w której młodzież uczy się muzyki. Stoi tam pomnik, który przedstawia właśnie Chopina. Wyobraź sobie, że to trochę tak, jakby ktoś bardzo ważny został przemieniony w posąg, aby ludzie mogli go zawsze pamiętać. Tę figurę zrobiła pani Ludwika Nitschowa, która była bardzo zdolną rzeźbiarką. I wiesz co? Ten pomnik, który zrobiła, tak się spodobał, że taki sam postanowiono zrobić też nad polskim morzem w Uście, obok pałacu w Sannikach, w którym przez pewien czas mieszkał Chopin, a nawet daleko, daleko w Meksyku!

Pani Ludwika była prawdziwą artystką – wyobraź sobie, że tworzyła rzeźby słynnych osób, takich jak pani Maria Skłodowska-Curie, która była naukowcem i odkryła radioaktywne pierwiastki – polon i rad, czy pan Mikołaj Kopernik, który odkrył, że to Ziemia krąży dookoła Słońca, a nie na odwrót.

Fryderyk Chopin was someone who could write and play beautiful music. He was born a long time ago, almost like in a fairy tale, in a small village called Żelazowa Wola in Poland, and later lived and composed his music in a big city, Paris. People called him ‘the poet of the piano’, which means he could play the piano so beautifully that it was like he was telling wonderful stories or writing poems.

In Manchester, there is a college where young people learn music, and there’s a statue of none other than Chopin there. Imagine, it’s as if someone very important was turned into a statue so people will always remember him. This statue was made by Ludwika Nitschowa, a very talented sculptor. And guess what? The statue she created was so well-liked that they decided to make the same one in the Polish seaside town of Ustka, next to the Sanniki Palace, where Chopin lived for a while, and even far away in Mexico!

Ludwika was a true artist. She made sculptures of famous people, like Maria Skłodowska-Curie, the scientist who discovered the radioactive elements polonium and radium, and Mikołaj Kopernik, otherwise known as Nicolaus Copernicus, who discovered that the Earth revolves around the Sun, not the other way around.

A wiesz, że Chopin nawet odwiedził Manchester w Anglii? Zagrał tam koncert na pianinie dla mnóstwa osób – aż 1200. To tak jakby dzieci z 60 klas takich jak Twoja zebrały się w jednym miejscu, żeby posłuchać jego muzyki! Teraz w Manchesterze stoi jeszcze jeden pomnik, który przedstawia Chopina. Zrobił go pan Robert Sobociński z Poznania. Pomnik jest ogromny – ma ponad 5 metrów wysokości! Jest też inny pomnik, który ten pan stworzył. Znajduje się w Birmingham i przedstawia odważnych żołnierzy z Polski, którzy kiedyś pomagali w bardzo ważnej walce, tak jak bohaterowie z filmów o supermocach.

Pomniki to specjalne rzeźby, które artystki lub artyści robią, żebyśmy pamiętali o ważnych ludziach lub wielkich wydarzeniach. Mogą mieć formę postaci przedstawionej w kamieniu albo metalu, dużego kamienia z napisem, wielkiej i grubej igły (to jest obelisk) albo po prostu dużej tablicy. Stawia się je w miejscach, gdzie każdy może je zobaczyć, tak żebyśmy nie zapomnieli o tych osobach lub ważnych zdarzeniach z przeszłości. Znasz jakieś pomniki? Są gdzieś koło Ciebie? Popytaj, może ktoś będzie wiedział, kto je zrobił lub dlaczego je postawiono.

And did you know that Chopin even visited Manchester, England? He gave a piano concert there for a huge crowd, 1,200 people. That's like children from 60 classes, just like yours, gathering in one place to listen to his music. Today, there is another statue of Chopin in Manchester. It was made by Robert Sobociński from Poznań, and it's enormous, over five metres tall. He also created another memorial in Birmingham. It honours brave Polish soldiers who once helped in a very important battle, just like heroes with superpowers in movies.

Memorials are special sculptures that artists create to remember important people or great events. They can be a figure made from stone or metal, a large stone with writing on it, a tall needle-shaped monument called an obelisk or even a large plaque. They are placed in areas where everyone can see them, so we never forget these people or the important events of the past. Do you know any memorials? Are there any near you? Ask around, maybe someone knows who made them or why they were put there.

Na lotnisku w Manchesterze jest specjalne miejsce, które przypomina o bardzo dzielnych ludziach, którzy latali w chmurach i uczyli się skakać ze spadochronem podczas wielkiej wojny dawno temu. To tam jest miejsce, gdzie kiedyś był ośrodek, w którym polscy spadochroniarze ćwiczyli skoki, aby stać się prawdziwymi bohaterami nieba.

W Anglii było wielu polskich pilotów, którzy latali różnymi samolotami – były takie, które zrzuciły bomby, inne szybko latały i broniły nieba w dzień, jeszcze inne patrolowały niebo w nocy, a jedna grupa pomagała żołnierzom na ziemi. Zgadnij, jakie numery miały dywizjony, czyli wojskowe jednostki z polskimi samolotami? Były to 300, 301, 304 i 305 dla tych z bombami, 302, 303, 306 i 308 dla tych szybkich w dzień, 307 dla nocnego patrolu i 309 dla tych, co wspierali żołnierzy. A potem doszły jeszcze trzy grupy – 315, 316 i 317 – które też latały i pilnowały, by było bezpiecznie.

At Manchester Airport, there is a special place that honours the very brave people who flew the skies and learned to parachute during a great war a long time ago. This was where a training centre for Polish paratroopers once stood, where they practised jumping to become real heroes of the skies.

In England, there were many Polish pilots who flew different types of planes. Some dropped bombs, others flew fast and defended the skies during the day, while others patrolled the skies at night or helped soldiers on the ground. Can you guess the numbers of the squadrons, which are the military units that flew the Polish planes? The squadrons with bombers were numbered 300, 301, 304 and 305. The fast planes flying during the day were in squadrons 302, 303, 306 and 308. The planes patrolling at night belonged to Squadron 307, and the ones supporting soldiers on the ground were part of Squadron 309. Later, three more groups, 315, 316 and 317, also flew missions to help keep things safe.

Polskie samoloty miały specjalne znaczki, żeby każdy wiedział, że to nasi piloci. To były biało-czerwone szachownice, takie jak na planszy do gry w szachy lub warcaby, tylko na skrzydłach i bokach samolotu. Świetny pomysł, żeby wszystkim pokazać, że to nasi ludzie byli tam w górze i dbali o bezpieczeństwo! A teraz pomyśl, jakbyś to Ty był pilotem, to jaki numer chciałbyś, aby miała Twoja grupa, którą można też nazywać eskadrą?

The Polish planes had special badges so that everyone would know our pilots were inside. These badges were red and white chequered squares, like the ones on a chess or draughts board, but they were displayed on the wings and sides of the planes. It was a great way to show everyone that our people were up there, keeping the skies safe! Now think, if you were a pilot, what number would you want your group, which is also called a flight, to have?

Lubisz grać w piłkę? Jeżeli tak, to w Manchesterze jest dla Ciebie coś bardzo fajnego. Dwa wielkie stadiony! Jeden nazywa się Etihad Stadium i to tam gra zespół Manchester City. Pomyśl, że ten stadion był kiedyś miejscem, gdzie piłkarze z całego świata przyjechali na coś, co nazywa się Igrzyska Olimpijskie. To było w 2000 roku, a teraz jest to miejsce, gdzie mogą grać piłkarze Manchester City.

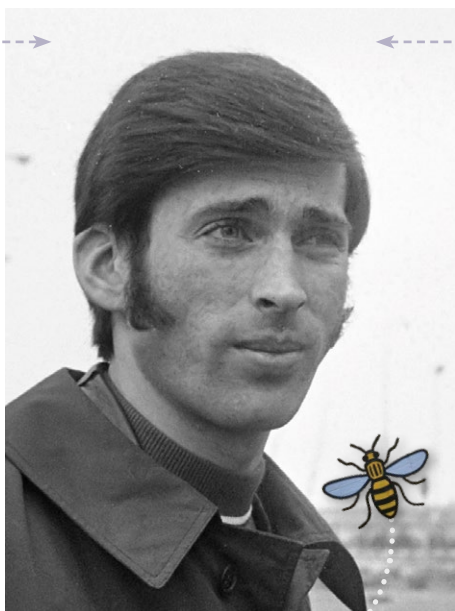
Do you like playing football? If you do, there's something really exciting for you in Manchester. Two large stadiums! One is called the Etihad Stadium, and it's where Manchester City play. Just imagine, football players from all over the world once came to this stadium for the Olympic Games. That was in 2000, and today, it's the home of Manchester City players.

Drugi stadion to Old Trafford – tam grają piłkarze Manchester United. Ten stadion jest naprawdę stary, powstał w 1910 roku. To tak dawno, że nawet Twój prapradziadek mógł być wtedy małym dzieckiem! Kosztował mnóstwo pieniędzy – wyobraź sobie wielką stertę pieniędzy, ten stadion kosztował pewnie jeszcze więcej. I wiesz co? Kiedyś, w czasie wielkiej wojny, ktoś zrzucił na niego bombę, bo był blisko ważnego kanału. Ale nawet po tych wszystkich latach, wciąż możesz zobaczyć tam kawałek starego stadionu – są to specjalne tunele, przez które piłkarze wchodzili na boisko, żeby grać mecze. Czy to nie jest niesamowite, kiedy pomyślisz, że od ponad 100 lat wielu wspaniałych zawodników przechodzi tamtędy, aby grać w piłkę?

The other stadium is Old Trafford, where Manchester United play. This stadium is really old, built in 1910. That's so long ago that even your great-great-grandparents could have been small children back then! It cost a lot of money. Imagine a huge pile of cash, and this stadium probably cost even more than that. And guess what? During a great war, bombs were dropped on it because it was near an important canal. But even after all these years, you can still see a part of the old stadium. There are special tunnels where players used to enter the field to play matches. Isn't it amazing to think that for more than 100 years, many great players have walked through those tunnels to play football?

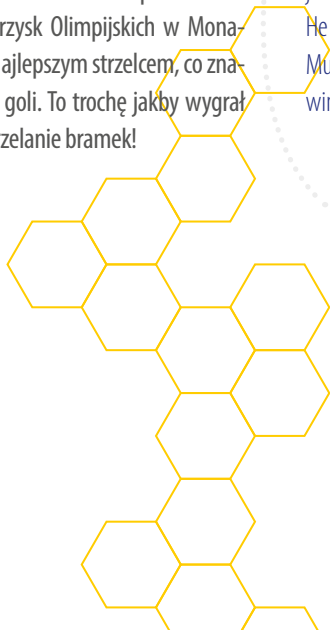
Kazimierz Deyna był jak superbohater futbolu, który swego czasu grał w zespole Manchester City. Ludzie, którzy dużo wiedzą o piłce nożnej, mówią, że był jednym z najlepszych polskich piłkarzy w historii! Przejście z warszawskiej Legii do Manchesteru było dla niego jak rozpoczęcie nowego rozdziału w przygodzie z piłką. Może nie stał się najbardziej znanym piłkarzem na świecie, ale w naszym kraju to prawdziwa gwiazda.

Kazimierz Deyna was like a football superhero who once played for Manchester City. People who know a lot about the game say he was one of the best players in the history of Polish football! Moving from Warsaw's Legia to Manchester was like starting a new chapter in his football adventure. He may not have become the most famous football player in the world, but in our country, he's a real star.

Urodził się bardzo dawno temu, bo w 1947 roku, w mieście Starogard Gdański, a jego wielka przygoda z piłką skończyła się w 1989 roku. Wiesz, że Kazimierz Deyna był kapitanem polskiej drużyny narodowej? I to nie było jakim, bo prowadził nasz zespół w latach 1973–1978. Podczas Igrzysk Olimpijskich w Monachium w 1972 roku był najlepszym strzelcem, co znaczy, że zdobył najwięcej goli. To trochę jakby wygrał złoty medal w grze w strzelanie bramek!

He was born a long time ago, in 1947, in Starogard Gdański, and his great adventure with football ended in 1989. Did you know that Kazimierz Deyna was the skipper of the Polish national football team? And not just any skipper! He led our team from 1973 to 1978. He was the top scorer at the 1972 Olympic Games in Munich, meaning he scored the most goals. It's a bit like winning a gold medal for scoring goals!

Konsulat to takie specjalny biuro, które jest pomocne, gdy jesteś daleko od domu, w innym kraju. To miejsce, do którego możesz się zgłosić, jeśli potrzebujesz pomocy, bo na przykład zgubiłeś swoje dokumenty, albo innego wsparcia, jakbyś miał mały kłopot, będąc na wakacjach albo w podróży. Możesz myśleć o konsulacie jak o nauczycielu z daleka, który zawsze wie, co zrobić, kiedy potrzebujesz coś załatwić. Fajnie jest wiedzieć, że nawet jak jesteś daleko od domu, to jest ktoś, kto postara Ci się pomóc do niego wrócić, jeżeli przytrafi Ci się jakaś przygoda.

Jeśli jesteś w okolicach Manchesteru, w Anglii, to tam też jest konsulat, który dba o Polaków. Jego pracownicy pomagają ludziom i sprawują opiekę nad całym mnóstwem miejsc! To jak duży klub opiekunów, który jest zawsze gotowy, żeby pomóc Polakom, nawet jeśli są bardzo daleko od Polski.

A consulate is a special office that helps you when you're away from home in another country. It's a place you can go if you need help, like when you've lost your documents, or if you need other support while on holiday or travelling. You can think of a consulate as a teacher from afar who always knows what to do when you need to get something sorted. It's nice to know that even when you're far from home, there's someone who can help you get back if something happens.

If you're in Manchester, England, there's a consulate that looks after Poles as well. The staff there help people and are responsible for many places! It's like a big club of people who are always ready to assist Poles, even if they are far from Poland.

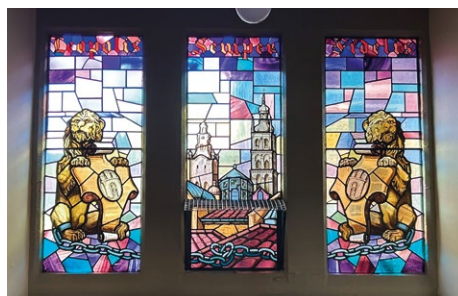
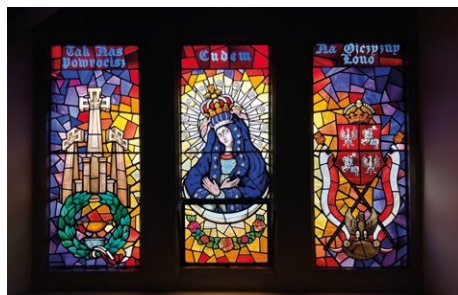
Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Manchesterze

Consulate General
of the Republic of Poland
in Manchester

W Manchesterze jest wyjątkowe miejsce, które jest trochę jak kawałek Polski. To kościół Miłosierdzia Bożego, w którym polskie rodziny zaczęły zbierać się na modlitwy w 1946 roku. Ale sama budowla jest jeszcze starsza, bo powstała w 1873 roku. Dopiero później została przekształcona w polski kościół, dzięki pomocy pana Tadeusza Lesisza. To był pierwszy taki polski kościół poza naszym krajem, który powstał po wielkiej wojnie.

There's a special place in Manchester that feels like a little piece of Poland. It's the Church of Divine Mercy, where Polish families have been gathering for prayers since 1946. The building itself is even older, as it was built in 1873. Later, it was turned into a Polish church with the help of Tadeusz Lesisz. It was the first Polish church outside of our country after a great war.

Pan Tadeusz to był naprawdę niesamowity człowiek! Urodził się dawno temu w Polsce, w miejscowości Kozienice, a potem przeprowadził się do Anglii. Był architektem, czyli kimś, kto rysuje plany budynków, i urbanistą, który planuje, jak mają wyglądać całe miasta. Ale to nie wszystko! Pan Tadeusz był też kapitanem na statkach takich jak „Burza”, „Błyskawica” i „Dragon”. To brzmi jak przygoda z filmu o piratach, prawda? Pewnie dlatego wnętrze kościoła Miłosierdzia Bożego przypomina pokład okrętu.

Miał też bardzo ważny pomysł – zaprojektował pomnik, który przypomina o smutnych wydarzeniach z naszej historii, które nazywamy zbrodnią katyńską. Ten pomnik znajduje się na cmentarzu Południowym w Manchesterze i został ustawiony w 1990 roku. To jak pomnikowy skarb, który przypomina nam o historii i ważnych momentach, o których nie wolno zapominać.

Tadeusz Lesisz was a truly amazing man! He was born a long time ago in Poland, in Kozienice, and later moved to England. He was an architect, which means he drew plans for buildings, and an urban planner, who designed how entire cities should look. But that's not all! He was also a skipper on ships like the Tempest, Lightning and Dragon. It sounds like an adventure from a pirate movie, doesn't it? That's probably why the interior of the Church of Divine Mercy looks a bit like the deck of a ship.

He also had a very important idea. He designed a memorial to remind us of a tragic event in our history called the Katyn Massacre. This memorial is located at Southern Cemetery in Manchester and was placed there in 1990. It's a poignant reminder of our history and important moments that must never be forgotten.

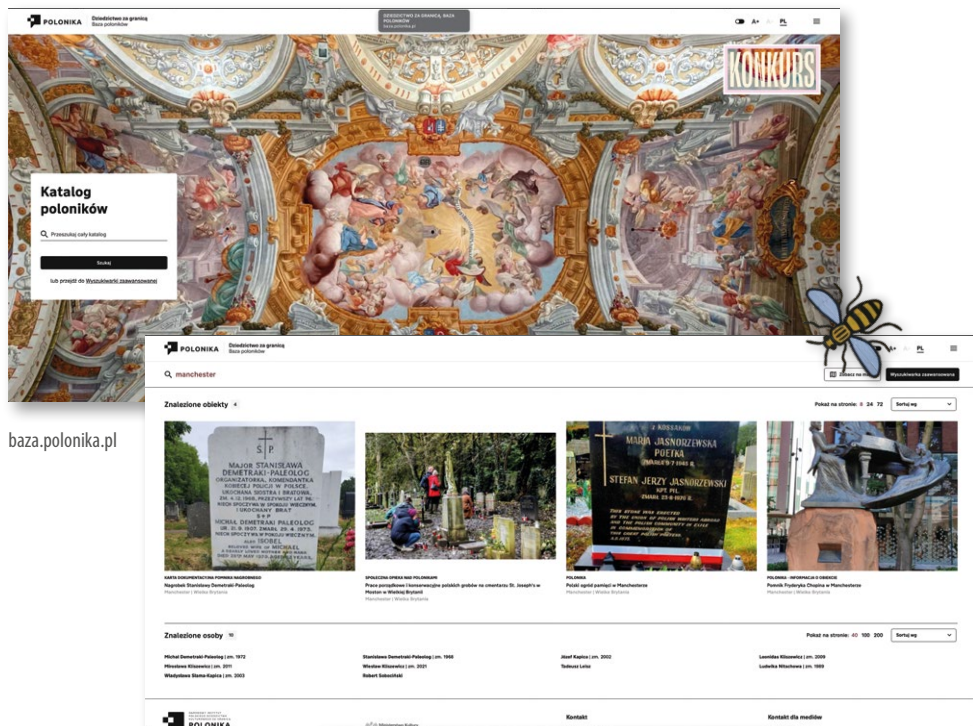

My w Polonice też czasem chcemy być jak superbohaterki i superbohaterzy. Dlatego przygotowujemy taki wielki skarbiec, w którym zbiera się wszystkie ciekawe rzeczy, które Polacy zrobili lub zostawili daleko od Polski. Sprawiamy, że wszystkie te informacje każdy może przeczytać na swoim komputerze albo w swoim telefonie. A czasem nasze supermoce pozwalają nam zmienić się w detektywów historii. Szukamy prawdziwych skarbów takich jak stare budynki, ważne pomniki czy nawet listy napisane przez kogoś bardzo ważnego dawno temu.

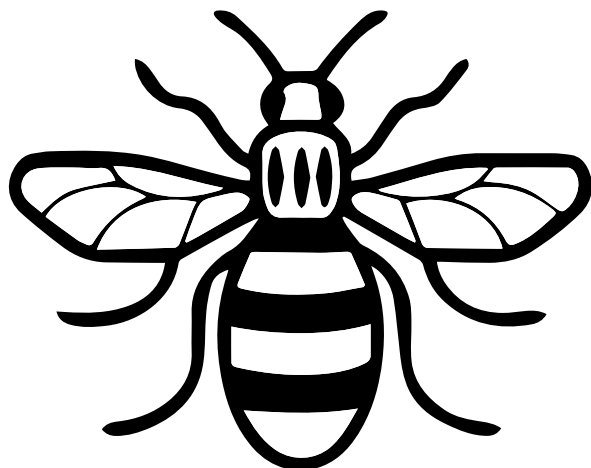
I wiesz co? Możesz nam pomóc! Jeśli znajdziesz coś ciekawego o Polakach za granicą lub jeśli Twoi bliscy mają starą fotografię albo opowieść związaną z naszymi rodakami w innych krajach, to możesz wysłać do nas wiadomość, a Twój skarb też może znaleźć się w tej wielkiej skarbnicy!

At the Polonika Institute, we sometimes like to imagine ourselves as superheroes, too. That's why we are gathering a huge treasure trove of all the interesting things Poles have done or left behind in places far from Poland. We make sure everyone can read this information on their computer or phone. Sometimes, our superpowers allow us to become history detectives. We search for real treasures like ancient buildings, important monuments and even letters written by someone very important a long time ago.

And guess what? You can help us! If you find something interesting about Poles abroad, or if your family or friends have an old photograph or know a story about our compatriots in other countries, you can send us a message, and your treasure can be added to this amazing collection, too.

baza.polonika.pl

Wydawca | Published by:
Instytut Polonika | POLONIKA
www.polonika.pl

Badamy/Chronimy/Popularyzujemy Polskie dziedzictwo kulturowe za granicą
We research/protect/promote Polish cultural heritage abroad

Opracowanie merytoryczne | Written by
Magdalena Gutowska

Redakcja | Edited by
Nina Kozera

Tłumaczenie | Translated by
Bartosz Sowiński

Opracowanie graficzne | Graphic design
Piotr Górski

Druk | Printed by
indigodruk.pl

Copy | Copy
Copy: Instytut Polonika, 2024

Materiał ilustracyjny i zdjęcia | Illustrations and photographs
Instytut Polonika, Magdalena Gutowska, Aleksandra Dąbkowska, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Creative Commons